

פרשת ויקהל

לא תבערו כעס בכל מושבותיכם ביום השבת (לה, ג)

לא תבערו כעס בכל מושבותיכם ביום השבת

בפרשתנו, פרשת כי תשא, מובא האיסור "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת". בתורה כמעט פירוט של איזה מלאכות אסורות בשבת, מלבד איסור הבערת האש (העיר לי חבר מה שכתוב בפרשת כי תשא: "בחריש ובקציר תשבות"). מדוע?

יש לציין שמלאכה זו הפכה לסמל בפי העם (כשמישהו שלא מקיים את כל ההלכות רוצה להראות שהוא שומר שבת, הוא אומר: אני לא מדליק אש בשבת...). באופן פשוט, יש לומר שהדלקת אש היא המלאכה שיש בה יצירה, יצירת יש מאין. אש היא גם ההתחלה של עוד עשיות של האדם, כמו בישול ואפייה, התכה ובניה. לכן היא הסמל של המלאכה בשבת.

אך הזוהר הקדוש מעביר אותנו לרובד אחר, רובד האדם עצמו, ומסביר שהבערת אש בשבת מכוונת כנגד הכעס שהיא כמו אש בתוך האדם. ועוד, שע"י הכעס ביום השבת, אש הגהנום, שנחה בשבת, מתעוררת. (זה כשיטתו של הזוה"ק בכלל שהאדם אינו רק לעצמו אלא הוא משפיע בכל העולמות והרבדים. הוא פסגת העולם והבריאה ולכן הכל תלוי בו).

את הדמיון בין אש לכעס נראה לבאר כך:
אש נוצרת על ידי חיכוך בין שני דברים מחוספסים. דוקא החיכוך הוא שיוצר אש. ובלי חיכוך אין אש. גם הכעס מגיע על ידי חיכוך של שני אנשים לא חלקים.

לדוגמה, כשמישהו נכנס לדבריי באופן בוטה, הוא מחוספס ולא עדין, ואני מתעצבן מזה (או לפחות נצבט לי הלב). אם אני הייתי חלק דהיינו לא היה נוגע לי באמת מה שעשו לי, לא היה חיכוך וממילא אין שום סיבה לכעס. במדרגה גבוהה יותר, אני כיכוכו לגם לשנות את ההסתכלות שלי עליו: אם בעיניי שלי הוא נראה חלק כלומר שהייתי דן אותו לכף זכות ('בטח עבר עליו יום קשה', וכיוצ"ב) ולא מתרגם את מעשיו כדבר שהוא 'נגדי', לא היה חיכוך ולא היתה נוצרת אש הכעס (כי בעיני הוא בעצם בסדר גמור, הוא רק קצת מעד או התבלבל). הכעס נוצר דוקא מחמת החיכוך, ההיתקלות החזיתית, עם האחר. מספיק שצד אחד עובד על עצמו להיות חלק, וכבר אין מקום לכעס.

עוד הוסיף לי חבר שיום שבת זה כמו מקום קדוש, כמו להיות בביתו של מלך. בית המלך בעוה"ז הוא בית המקדש. בבית המקדש יש כללי התנהגות, כבוד מקדש וכו', וגם צריך ויזה כדי להיכנס, אשרת כניסה. מה היא הויזה? הטהרה. תהיה טהור, תוכל להיכנס.

על דרך זה נאמר בענין השבת. תהיה טהור כלומר תוריד את החציצות המפריעות לטהרה, תוריד את החספוסים וההקפדות. תהיה במצב של היפך הכעס, תהיה 'בשר חלק', ואנכי איש חלק. אם אתה חלק ויודע להחליק דברים שמעצבנים אותך, יודע לדון את חברך לכף זכות, זה נקרא שלום. על זה נאמר 'שבת שלום', השלום (תנועת ה'החלקה') הוא הויזה להיכנס לשבת.

לסיכום:

הבערת אש היא סמל לכעס. כעס נובע מאי קבלת האחר. אישור הכניסה לשבת, לבית של ה' הוא ע"י

פרשת ויקהל

קבלת האחר, הסרת חספוסים שהם בעצם חוצצים בעד הטהרה, בעד אור השבת, לחדור אלינו (כגון בתוך המשפחה והקהילה). כך נזכה ממש להיות בתוך השבת, ונזכה לשבת שלום.